

Innovativt om spindlars habitatval

Hänggi, A., Stöckli, E. & Nentwig, W. 1995 *Habitats of Central European spiders. Characterisation of the habitats of the most abundant spider species of Central Europe and associated species*. *Miscellanea Faunistica Helvetiae* 4, 459 sidor. ISBN 2-88414-008-5. Pris 40 CHF.

I skenet av rödlistning och bevarandebiologi har plötsligt faunistiken börjat komma till heders igen. Vad som länge av många sågs som en mycket trivial verksamhet lämplig som fritidssysselsättning för naturintresserade upplever nu en renässans och snabb metodutveckling. Det faktum att myndigheterna tagit till sig begrepp som biologisk mångfald och diversitetskris har alstrat en del forskningsmedel. I kombination med datorernas ökade tillgänglighet har detta lett till utvecklingen av en rad nya metoder att hantera de informationsmängder som beskriver växt- och djurarternas förekomst i naturen, såväl geografiskt som biotopmässigt.

En mycket lovvärd variant av modern faunistik upprättar databaser över arternas utbredning och habitatval inom en viss systematisk grupp och region. Utifrån en sådan bas är det sedan lätt att extrahera de uppgifter man finner intressanta. Frågan är då bara i vilken form de skall presenteras i tryck för maximal tillgänglig- och användbarhet. Ofta vill man reducera en stor informationsmängd till något kortfattat men ändå informativt, t ex olika former av index o dyl som lämpar sig för översiktliga presentationer. Vi kommer dock inte ifrån att en arts förekomst rymmer ett stort antal dimensioner och att en reduktion av dessa ofelbart leder till förlust av information.

Hänggi m fl har valt att karakterisera förekomsten av 938 spindelarter i Mellaneuropa, inkl Danmark och Skandinavien söder om 62°N. Man har utgått från huvudsakligen redan publicerade artlistor; det stora flertalet baserade på fallfällfångster. Totalt har man använt 1382 artlistor med i medeltal drygt 30 arter på varje. Detta ger nästan 45.000 observationer, vilket utgör en imponerande datamängd.

Fyndens fördelning redovisas artvis med avseende på: (1) 85 habitat-typer, (2) åtta geografiska regioner, (3) sju olika fångstmetoder, (4) sju mark- och vegetationsskikt, (5) tre höjdnivåer, och (6) tre abundanklasser. De 384 arter som alla fanns med på 25 eller fler artlistor ges en utförlig grafisk redovisning, medan för de 554 övriga arterna endast listas fyndens fördelning på habitat-typer. Som vanligt är alltså majoriteten av arterna ovanliga, vilket försvårar alla former av statistisk behandling.

Förutom ovannämnda information redovisas för varje art de 30 arter som oftast förekom på samma listor och deras procentuella frekvens. Totalt baseras uppgifterna på 223 publicerade källor, och för varje art anges i vilka av dessa den förekommer.

Ett problem är att databasen täcker in de olika habitat-typerna olika väl. Väl undersökta är t ex kustnära dynområden, högmossar, vassruggar, skogsbryn, tallskogar och planterade granskogar. Flest arter per lista (116) hade vingårdar, men endast tre sådana listor fanns med.

Man har valt att helt bortse från tidsaspekten. Majoriteten av artlistorna härrör från de senaste 30 åren, medan några går tillbaka ända till 30-talet. Vidare behandlas ej arternas fenologi.

Det hade varit intressant att se en analys av hur de olika aspekterna på arternas förekomst är relaterade till varandra. Till exempel kan en arts habitatval variera geografiskt eller med höjden över havet. En sådan multivariat analys utifrån en del av databasen förespeglas i introduktionen. Det är även möjligt att få tillgång till hela databasen via författarna och själv fylla i luckorna.

Häftet är dubbelspråkigt då all text ges både på tyska och engelska. Denna serie ges ut av "Centre suisse de cartographie de la faune". En sådan inrättning har jag länge saknat i Sverige. Förhoppningsvis kan ArtDatabanken vid SLU med tiden utvidgas till att handha hela faunan.

Anders Nilsson